

عوامل موثر بر تفاوت های ارتباطی زنان و مردان در روابط میان فردی

دکتر نسیم مجیدی قهرودی*

زهره سلطان محمدی**

چکیده

این تحقیق با هدف "بررسی عوامل موثر بر تفاوت های ارتباطی زنان و مردان شهر تهران در روابط میان فردی" انجام گرفته است. روش این تحقیق پیمایشی و ابزار اندازه گیری پرسشنامه بوده است. پس از پر شدن پرسشنامه ها، جداول توصیفی و استنباطی از طریق نرم افزار SPSS به دست آمده و تحلیل شد. جامعه آماری این تحقیق شامل مردم شهر تهران است که براساس قلمرو تحقیق ۷۷۰۵۰۳۶ هزار نفر بوده اند.

تحقیقات نشان می دهد حدود هفتاد و پنج درصد از اوقات روزانه ما به نحوی در تماس و ارتباط با دیگران می گذرد. به همین دلیل کیفیت زندگی هر فرد بستگی به کیفیت ارتباطات او با دیگران دارد. در برقراری ارتباط بی شک بین دو طرفی که پیام ها را رد و بدل می کنند، تفاوت هایی وجود دارد. آنچه که مشخص است تفاوت های ادراکی و گفتاری بین زنان و مردان بیشتر نمایان می شود و همین تفاوت هاست که مسیر روابط آنها را دگرگون می سازد. در واقع می توان گفت این تفاوت ها روند ارتباطات میان فردی را مختل می سازد و طرفین ارتباط را در دنیایی از مشکلات سر در گم باقی می گذارد. همچنین این سوال را مطرح می کند که چرا زنان و مردان در برقراری ارتباط متفاوت عمل می کنند. بررسی ها نشان داد که مردان نسبت به زنان رقابت پذیری، حس دستوردهی، حمایت زبانی و رودربایستی بیشتری در برقراری ارتباط دارند. آنها رک گوتر هستند و حالات روانی خود را صریح تر بیان می کنند. مردان در ارتباط با دیگران خود محورتر از زنان هستند و در بیشتر مواقع سکوت را ترجیح می دهند. همچنین مردان در برابر تغییرات مقاوم تر هستند. شناخت آنها از خودشان بسیار کم است و دیدشان به مسائل سطحی تر از زنان است، اما بسیار کنجکاو تر از آنها هستند. مردان خود را کمتر درگیر مسائل کرده، خواسته های خود را بدون حاشیه مطرح می سازند، یا برای ارتباط مقدمه چینی نمی کنند. اعتماد به نفس مردان بیشتر از زنان است.

در مقابل، زنان نسبت به مردان اجتماعی ترند، استقلال طلبی زیادی دارند و در برقراری ارتباط بسیار صمیمی اند. زنان وظیفه گراتر از مردان هستند و اعتقادات بر روی برقراری روابط آنها تأثیر زیادی دارد. زنان در پرسیدن سوال از سوالات کوتاه استفاده می کنند و رازدارتر از مردان هستند. نگاه زنان به مسایل عمیق است. آنها در روابط خود با دیگران بسیار محتاطانه عمل می کنند. زنان اهل تفکرند و ثبات شخصیت زیادی دارند و همچنین حالات روحی لطیف تری دارند. با این

nassim_majidi2002@yahoo.com

* استادیار گروه ارتباطات دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز

** دانشجوی دوره کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

soltanmohamadiz@yahoo.com

تفاسیر می توان به تفاوت های ارتباطی زنان و مردان در روابط میان فردی آنها پی برد.

واژه های کلیدی: تفاوت های ارتباطی، زن و مرد، زن و مرد و تفاوت های ارتباطی، روابط میان فردی، روابط میان فردی

زن و مرد

Archive of SID

ما بخش عمده ای از زندگی خود را در ارتباط با دیگران می گذرانیم. برقراری ارتباط موثر در دنیایی که ما در آن زندگی می کنیم اهمیت بسیار زیادی دارد. بیشتر فعالیت های روزانه ما (حدود ۷۵٪) شکلی از ارتباط با خود، دیگران و خداست. آنچه مسلم است این که همه ما ناگزیر از ارتباط و برخورد با دیگران هستیم و هیچ کس قادر نیست بدون کمک و مساعدت و ارتباط با دیگران حتی نیازهای معمولی خود را برطرف سازد. بررسی ها نشان می دهد هرچه علم و تکنولوژی بیشتر پیشرفت می کند و جوامع گسترده تر می شود، نیاز به یادگیری «علم برقراری ارتباط مؤثر» محسوس تر می گردد. در عین حال باید اذعان کرد که با گسترش و تنوع جوامع، نوع برقراری ارتباط پیچیده تر شده و بسیاری از افراد حتی در برقراری ارتباط با نزدیکان خود، به مشکلات جدی تری برخورد می کنند.

در ساختار خانواده، همسرانی می توانند بر مشکلات خود غلبه کرده و زندگی موفق داشته باشند که با اتخاذ شیوه هایی صحیح، بر مشکلات ارتباطی خود فائق آیند. تحقیقات نشان می دهد که حدود ۶۰٪ از سوء تفاهم ها و اختلافات، نتیجه عدم مهارت و شایستگی در زمینه برقراری ارتباط مؤثر است.

سوالی که این جا مطرح می شود اینست که چگونه باید با دیگران ارتباط برقرار کرد و به منظور افزایش این ارتباط چه کارهایی باید انجام و چه کارهایی نباید انجام شود؟ (خالقی ثمری/ شیخ پور، ۱۳۸۷، ص ۷)

سلامتی روان ما همبستگی کاملی با کیفیت روابط ما با دیگران دارد. بسیاری از دانشمندان یکی از شاخص های سلامتی را میزان برقراری و حفظ روابط و تشریک مساعی با دیگران ذکر می کنند.

آنچه ما را به عنوان یک انسان توانا معرفی می کند، میزان تعاملی است که با دیگران داریم. بالعکس با فقدان روابط انسانی، از محبت یکدیگر محروم شده و توانایی های خود را از دست می دهیم. ارتباط بین فردی در کامیابی های ما در جهات مختلف مانند رشد و توسعه اجتماعی، و نیز ساختن هویت مثبت و منطقی ضروری است.

روابط اجتماعی در کسب سلامتی فیزیکی و روانی ما اثر گذارد. در حقیقت، زندگی آتی ما بیشتر به میزان موفقیت ما در برقراری ارتباط با دیگران بستگی دارد و هویت ما از طریق روابط با مردم شکل می گیرد. در این ارتباط برقرار کردن ها آنچه بیش از پیش خود نمایی می کند تفاوت های ارتباطی زنان و مردان است که روند ارتباط مؤثر را با مشکل روبرو می سازد.

نوشته حاضر این تفاوت ها را شناسایی کرده و راهکارهای مفیدی را برای ایجاد ارتباط مؤثر بین عوامل انسانی (زن و مرد) ارایه می نماید و به افراد کمک می کند با شناخت تفاوت های ارتباطی خود، رابطه موثرتری را به ثمر رسانند.

اهمیت و ضرورت

به طور معمول موضوع تفاوت های ارتباطی زن و مرد در روابط میان فردی و بررسی عوامل مؤثر بر آن، کانون توجه قرار نگرفته و پژوهش های کامل و جامعی در این باره انجام نشده است. در عین حال بروز این تفاوت ها به طرز قابل توجهی زندگی زنان و مردان را تحت الشعاع قرار می دهد و آنان را با مشکلات جدی مواجه می سازد. آمار رو به فزونی مشکلات زندگی زناشویی و طلاق چه در کشور ما و چه در سایر کشورها موید این امر است.

شاید بتوان یکی از علل این مشکلات را تفاوت های ارتباطی زن و مرد در روابط میان فردی دانست. لذا با تحقیق و پژوهش در این زمینه و شناساندن عوامل مؤثر بر تفاوت های ارتباطی به افراد خصوصاً زن و مرد می توان تا حدودی مانع از خطرات مذکور شد.

لازمه حیات، برقراری ارتباط است. از این رو آشنا کردن افراد با انواع ارتباط، تفاوت های ارتباطی و برقراری ارتباطی مؤثر از اهمیت ویژه ای برخوردار است. ما نیازمند توجه اساسی به این حوزه هستیم.

اهداف

- بررسی عوامل موثر بر تفاوت های ارتباطی زنان و مردان در روابط میان فردی در استان تهران
- بررسی شیوه های برقراری ارتباط زنان
- بررسی شیوه های برقراری ارتباط مردان
- بررسی شیوه های تغییر در رفتار ارتباطی زنان و مردان
- بررسی دلایل فردی و محیطی تفاوت های ارتباطی میان زنان و مردان

فرضیات

- به نظر می رسد بین جنسیت و نحوه برقراری ارتباط افراد رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می رسد بین تحصیلات و نحوه برقراری ارتباط افراد رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می رسد فاش کردن اطلاعات شخصی در زنان و مردان متفاوت است.
- به نظر می رسد میزان سوال کردن در زنان و مردان متفاوت است.
- به نظر می رسد مردان در ارتباطات خود صریح تر از زنان هستند.
- به نظر می رسد خودشناسی بر نحوه برقراری ارتباط زنان و مردان تأثیر دارد.

ارتباط

ارتباطات، برخی از مفاهیم، تفکرات، معانی و یا به عبارت بهتر پیام ها را به دیگران و یا میان عموم گسترش می دهد. تعاریف جدیدتر، آن را انتقال مفاهیم یا انتقال معانی و نیز انتقال و یا تبادل پیام ها می دانند. نویسندگان دیگری، ارتباطات را فراگرد تفهیم و تفاهم و تسهیم معنی در نظر گرفته اند. در این تعریف ارتباطات به عنوان فراگرد به کار گرفته شده است. زیرا آن را فعالیتی می دانند که با کنش، دگرگونی، مبادله و حرکت سروکار دارد. ما به عنوان یک انسان نه می توانیم فراگرد ارتباطی را بازداریم و نه می توانیم آغاز و انجامی برای آن در نظر بگیریم. آنچه در فراگرد ارتباطی مورد توجه قرار می گیرد، «معنی» است.

در بیانی دیگر، ارتباط چنین تعریف شده است: ارتباط عبارت است از فراگرد انتقال پیام از فرستنده به گیرنده به گونه ای که مشابهت معنی مورد نظر فرستنده پیام در گیرنده پیام نیز ایجاد شود. (فرهنگی، ۱۳۸۴، ص ۱۲)

چرایی برقراری ارتباط

۱. ارتباط برقرار می کنید تا خود را بهتر بشناسید، خود را کشف کنید و ارتباط برقرار می کنید تا دریابید که در برخورد با دیگران چگونه باشید. در حقیقت مهم ترین مرکز توجه در ارتباط، خود شما هستید و باید هم باشید و از این بودن نباید احساس شرمندگی کنید.
۲. ارتباط برقرار می کنید تا دیگران را بیشتر بشناسید و از شک و تردید درباره اطرافیان بکاهید. اغلب افراد برای پی بردن به احساس، افکار و یا مطلع شدن از چگونگی رفتار دیگران، ارتباط برقرار می کنند.
۳. ارتباط برقرار می کنید تا جهان پیرامون خود را بشناسید. شما قادر هستید دنیای کنونی، گذشته و آینده را کشف کنید و برای برقراری ارتباط ثمربخش از توانایی منحصر به فرد انسانی - یعنی استفاده از نمادها- به ویژه زبان بهره مندید.
۴. ارتباط برقرار می کنید تا دنیا را با دیگران تسهیم کنید و به آنها یاری رسانید. شما مهم ترین هدف ارتباط هستید و درباره خود از دیگران کسب اطلاع می کنید. این ارتباط شما را به خانواده، دوستان، گروهها و انجمنها پیوند می زند. هدف

مهم دیگری که دنبال می‌کنید برقراری ارتباط و حفظ تداوم آن است. بدین معنی که از شما قدردانی شود، به شما توجه شود، شما را دوست بدانند و شما نیز آنان را دوست بدانید.

۵. ارتباط برقرار می‌کنید تا آنها را مجاب کنید و تحت تاثیر قرار دهید و یا در برابر نفوذ دیگران ایستادگی کرده و میزان آن را بسنجید.

۶. ارتباط برقرار می‌کنید تا تفریح کنید و لذت برید و از نظام خشک و انعطاف ناپذیر انواع دیگر ارتباط، رهایی یابید.
(<http://www.tebyan-zn.ir>)

ارتباطات میان فردی

ارتباط میان فردی را این گونه تعریف کرده اند: ارتباط میان فردی، ارتباطی است که بر دو رکن استوار است:

۱. ارتباط برقرار کنندگان باید منحصر به فرد بودن خصوصیات رفتاری یکدیگر را بپذیرند.
۲. پیام هایی را طراحی و ارسال کنند که نمایانگر پذیرش این موضوع باشد. همچنین ارتباط میان فردی را می توان به عنوان فرایندی تعاملی که در جریان آن دو نفر پیام هایی را ارسال و دریافت می کنند، توصیف کرد. (فرهنگی، ۱۳۸۱، ص ۱۵۳)

در ارتباط میان فردی، افراد از همه تجربیات، آموخته ها و توان خود استفاده می کنند. آنها برای مبارزه و غلبه بر تنهایی با دیگران ارتباط برقرار می کنند تا به این وسیله خود را بهتر بشناسند، به تجارب خود بیفزایند، دامنه معلومات خود را گسترش بدهند و نقش خود را در رابطه با جامعه خود بهتر بشناسند. (همان منبع: ۱۳۸۱، ص ۱۵۴)

اصول اساسی ارتباطات میان فردی

۱. ارتباطات در قالب یک سیستم انجام می شود.
۲. ما، خود به دیگران یاد می دهیم که با ما چگونه رفتار کنند.
۳. ما به شیوه خاص خود ارتباط برقرار می کنیم.
۴. هدف ما از برقراری ارتباط آن است که آنها را وادار کنیم مثل ما فکر کنند، مثل ما رفتار کنند و مثل ما عمل کنند.
۵. معنا در انسان ها نهفته است نه در کلمات.
۶. ما نمی توانیم ارتباط برقرار نکنیم.
۷. دیگران به اعمال ما واکنش نشان می دهند.
۸. ما آنچه را که باب طبع خودمان است انجام می دهیم.
۹. ما همواره نمی توانیم احساس و درکی مشابه دیگران داشته باشیم. (همان منبع، ۱۳۸۱، صص ۱۵۵-۱۵۷)

ارتباط مؤثر

یک ارتباط، زمانی مؤثر و کامل است که معنی و مفهوم موجود در ذهن فرستنده با آنچه گیرنده از آن دریافت و از خود نشان می‌دهد، یکی باشد. (فرهنگی، ۱۳۸۴، صص ۳۶ - ۳۸)

پیامدهای مؤثر بودن ارتباط

۱- درک^۱ درک یعنی دریافت صحیح محتوای محرک مورد نظر. اولین مشکلی که در یک فراگرد ارتباطی از نظر درک پیام

^۱. Understanding

حاصل می شود این است که پیام به درستی درک نمی شود. هر اندازه به تعداد افراد در فراگرد ارتباطی بیفزاییم یا به عبارت دیگر، گیرندگان پیام افزوده شوند، دشواری بیشتر خواهد بود و به سختی می توان گفت میزان درک هر یک از آنها از پیام به چه میزان بوده است و صحت درک آنها چگونه است.

۲- لذت یا مسرت: از نگاهی دیگر، ارتباط برای ایجاد شرایط مناسب تر زیستن با هم و زندگی بهتر است، نه صرفاً انتقال مفهوم یا اطلاعات. این ارتباط، گاه ارتباط اجتماعی یا حافظ روابط اجتماعی انسانی و برخوردهای مناسب بین افراد است: کسب لذت یا مسرت از طریق ارتباطات، تنها در مورد ارتباطات میان فردی و چهره به چهره مصداق پیدا نمی کند بلکه در ارتباطات عمومی (جمعی) نیز مورد توجه است.

۳- نفوذ در نگرش ها: در بسیاری از وضعیت های ارتباطی ممکن است اشتیاقی به درک پیام توسط خود گیرنده نداشته باشیم بلکه اثرگذاری بر او و نفوذ در نگرش های وی مهم تر باشد. در ارتباط بین دو نفر دگرگونی در نگرش ها، به طور عمده در چارچوب نفوذ اجتماعی قرار می گیرد.

۴- گسترش روابط: در بسیاری از موارد، قصدمان از ارتباط با دیگران فقط «فهمیده شدن و درک شدن» توسط طرف مقابل است تا روابط بهتری ایجاد شده و گسترش یابد.

۵- کنش یا عمل: برخی معتقدند فراگرد ارتباطی بی مصرف خواهد بود مگر آنکه به عمل یا کنش مطلوب بینجامد. انجام عمل از طرف شخص مقابل شاید یکی از دشوارترین وظایف ارتباطات باشد. در این رابطه اگر قصد دارید حرکت یا رفتار خاصی را در دریافت کننده پیام خود برانگیزید و آن رفتار همان باشد که دقیقاً مورد نظر شماست، سعی کنید.

- تسهیلاتی را در درک پیام خود توسط دریافت کننده پیام، ایجاد کنید.

- مطمئن شوید که با دریافت موافقت او، پیام شما به درستی به وی رسیده است.

- با دریافت کننده پیام رابطه آسانی برقرار کنید.

عمل یا کنش در ارتباط خود به خود پدیدار نمی شود مگر آنکه ابتدا این سه هدف واسط را جامه عمل بپوشانید. (همان

منبع، ۱۳۸۴، صص ۳۹-۴۵)

موانع ارتباطات مؤثر

در مسیر ارتباطات اثربخش موانعی وجود دارد که مدیریت توانمند و آگاه می تواند آنها را در دنیای واقعی مورد شناسایی قرار داده و برای پویایی ارتباطات به شیوه صحیح تنش زدایی کرده و این موانع را از میان بردارد.

از صافی گذراندن: در صورتی که اطلاعات هنگام طی مراحل مختلف از صافی افرادی گذرانده و دستکاری شوند، ممکن است در پایان مسیر به صورت تحریف شده به گیرنده نهایی برسد.

ویژگی های شخصی: ما ممکن است واقعیت را نبینیم و چیزهایی را که می بینیم از دیدگاه خود تفسیر کرده و واقعیت بنامیم.

جنسیت: زنان و مردان به دلایل مختلف باید بین خود ارتباط گفتاری برقرار کنند. تحقیقات نشان داده که مردان با زبانی صحبت می کنند و مطالبی را می شنوند که درباره مقام سازمانی و استقلال در کار باشد. زنان اما با زبانی صحبت می کنند و مطالبی را می شنوند که درباره روابط و صمیمیت باشد. البته این امری نسبی است ولی باید آن را مدنظر داشت.

عواطف: نوع احساس گیرنده پیام، هنگام گرفتن پیام بر تفسیری که او از محتوای پیام می کند اثر می گذارد. احساسات شدید مثل اندوه و یا خوشحالی بیش از حد، شبکه ارتباطی مؤثر را خدشه دار می کند. در این شرایط فرد نمی تواند بخردانه و معقول عمل کند و نوع قضاوت او بر پایه عاطفه و احساسات است. زبان کلام برای افراد مختلف معانی مختلف دارد. سن، میزان تحصیلات و زمینه فرهنگی سه متغیر مشخصی هستند که معانی و مفاهیمی را که ما برای کلمات قائلم تحت تأثیر قرار می دهند. در صورتی که می دانستیم هر یک از ما چه برداشتهایی از کلمات داریم مشکلات ارتباطی به پایین ترین حد خود

می‌رسید.

ارتباطات غیرگفتاری: اکثر اوقات ارتباطات گفتاری با ارتباطات غیرگفتاری همراه است. در صورتی که طرفین ارتباط، توافق کامل با یکدیگر داشته باشند این دو نوع ارتباط از سوی یکدیگر تقویت می‌شوند. ولی وقتی ارتباطات غیرگفتاری با پیام‌ها سازگار نیست، دریافت‌کننده دچار سردرگمی می‌شود و نمی‌داند پیام واقعی چیست.

ادراک: هر فرد، حوادث را برحسب زمینه فرهنگی، اجتماعی و روانی مختص به خود درک می‌کند و ادراک افراد از یک پدیده ممکن است با ماهیت واقعی آن متفاوت باشد. از طرفی هر پدیده واحد ممکن است به وسیله افراد مختلف به صور گوناگون درک شود. فهم و درک یک پدیده واحد می‌تواند از راهها و طرق مختلف انجام گیرد. ادراک فرد با نیازهای شخصی رابطه نزدیک دارد و در واقع امری منحصر به فرد است که تمام یا قسمتی از موقعیت را آن گونه که فرد می‌بیند، نمایان می‌کند. ادراک اجتماعی تحت نفوذ عواملی چون تعمیم گروهی، تعمیم فردی، یکسان بینی و انتظار و توقع است. باید مراقب بود این گونه عوامل، ادراک ما را تحت تأثیر قرار ندهند.

پارازیت و جملات بی سر و ته در ارتباطات مانع پویایی روابط می‌شود. شایعه، از دیگر عوامل ایجاد تنش در سازمان است. شایعه پیامی است که در بین مردم رواج می‌یابد، ولی واقعیت‌ها آن را تأیید نمی‌کنند. شایعه زمانی رواج می‌یابد که مردم مشتاق خبر باشند ولی نتوانند آن را از منابع موثق دریافت کنند. راههای کاهش شایعه در سازمان عبارتند از اطلاع رسانی، برگزاری جلسات حضوری و گفت و شنود، استقرار نظام پیشنهادها در سازمان، توجه ملموس به امنیت خاطر شغلی کارکنان، تلفیق سازمان رسمی و غیر رسمی، خنثی کردن شایعه و آموزش‌های اخلاقی.

زبان نیز ممکن است به مانعی بر سر راه ارتباطات تبدیل شود. مدیر باید ساختار پیام را به گونه‌ای در آورد که روشن و واضح باشد. همچنین کلمات باید با دقت انتخاب شوند و در خور فهم شخص گیرنده باشد. گوش دادن می‌تواند ارتباطات را بهبود داده و تنش‌ها را بکاهد. اما گوش دادن فقط شنیدن نیست. گوش دادن به معنی این است که به صورت فعال به دنبال معنی و مقصود باشیم. در حالی که شنیدن یک اقدام غیر فعال است. هر گاه مدیر به کسی گوش می‌دهد مغز او نیز در حال تجزیه و تحلیل و مصرف انرژی است. اما وقتی در مورد مسئله‌ای آشفته و دچار احساسات شویم نمی‌توانیم پیام‌ها را به شکل صحیح دریافت و ارسال کنیم. بهترین راه این است که چنانچه دچار احساسات شدیم اندکی تأمل نماییم و صبر کنیم تا به وضع عادی برگردیم. (برکو و ویولن، ۱۳۷۸، ص ۵۰)

تفاوت زن و مرد

روان‌شناسان در مورد بروز تفاوت زن و مرد، هر دو عامل محیط و وراثت را سهم می‌دانند. اما جامعه‌شناسان با روان‌شناسان اختلاف نظر فاحشی دارند. آنها معتقدند تفاوت‌های زن و مرد معلول تفاوت رفتاری است که جامعه در مورد آنان پیش می‌گیرد و معتقدند که دو جنس در اساس با هم هیچ تفاوتی ندارند، بلکه اجتماع موجب می‌شود که آنها گرایش‌های متفاوت پیدا کنند و به زمینه‌های مختلف سوق داده شوند.

از نظر جامعه‌شناسان تفاوت زن و مرد در جزئیات است نه در کلیات.

زیست‌شناسان عقیده دارند که زن و مرد تفاوت‌های بنیادی دارند، بدین معنا که تفاوت‌های آنها در درجه اول ارثی است نه محیطی. آنها معتقدند که هر سلول بدن زن با هر سلول بدن مرد تفاوت دارد.

آنها قبل از آن که به دنیا بیایند و تحت تأثیر نفوذهای اجتماعی قرار گیرند، کاملاً تمایز پیدا کرده و برای زن یا مرد شدن آماده می‌شوند. (گنجی، ۱۳۸۰، ص ۳۸)

تفاوت‌های روانی

اگر چه دامنه تفاوت‌های روانی زن و مرد بسیار وسیع است، اما از باب نمونه، به برخی از آنها اشاره می‌شود: پسران در پردازش اطلاعات فضایی و ریاضیات، به ویژه در هندسه تجسمی موفق‌تر از دختران هستند و دختران در

فراگیری زبان‌های خارجی و امور ظریف و هنری، توانمندتر از پسران می‌باشند. (روژه، ۱۳۷۰، ص ۱۰۴)
مردان در دریافت و شناخت مفاهیم انتزاعی و کلمات مجرد برتری دارند. (رحمتی، ۱۳۷۱، ص ۱۹۰)
گستره منطقه‌ای از مغز که در هنگام درگیری زنان با خاطرات غم انگیز فعال می‌شود، هشت برابر مردان است و مغز مردان به گونه‌ای طراحی شده که اطلاعات را منظم‌تر و مرتب‌تر دسته‌بندی می‌کند. (شارون بگلی، ۱۳۷۴، ص ۵۵)
مغز پسران برای واکنش به اشیاء و اشکال و مغز دختران برای حساسیت در برابر انسان‌ها و چهره‌ها طراحی شده است. (آلن و باربارا، ۱۳۸۴، ص ۲۲۳)

رنج و عزا در جنس زن، بیشتر با گریه و افسردگی ظاهر می‌شود و برای آنان، موضوعات جزئی به اندازه موضوعات بزرگ، مهم است. عاطفه و هیجان در زن و پرخاشگری و استقلال طلبی در مرد بیشتر است. شکل‌گیری هویت دختران، تنها برای استقلال شخصیت نیست، بلکه برای همکاری و صمیمیت و مراقبت از دیگران نیز هست. در حالی که هویت پسران از اساس برای استقلال و رقابت و فردیت شکل می‌گیرد. (لطف آبادی، ۱۳۸۳، ص ۱۲۹)

گفت و گو و تبادل نظر برای پسران، وسیله‌ای برای انتقال پیام است اما برای دختران، بیشتر ابزاری برای ارتباط عاطفی و همدلی است. زن دوست دارد شنونده داشته باشد و زمانی که ناراحت، خسته و نا امید است، نیازمند نوازش و احساس دوستی است. (جان گری، ۱۳۸۵، ص ۵۱)

از دوره کودکی، خودنمایی در جنس زن بیشتر به چشم می‌خورد و با آرایش ظاهر و پوشیدن لباس زیبا به لذتی وصف ناپذیر دست می‌یابد. (جمعی از نویسندگان، ۱۳۸۱، ص ۴۳۳)

در بازی‌های گروهی، دختران کمتر از پسران به وضع قوانین تمایل دارد و بیش از آنان رعایت مقررات را برای همدلی با اعضای گروه نادیده می‌گیرند. (تونی گرت، ۱۳۸۱، ص ۱۹)

مادران به طور طبیعی با بچه‌های خود زیادتر صحبت می‌کنند؛ به صدای بچه‌ها حساس‌ترند و با شنیدن صدای نوزادانشان غدد شیری آنان تراوش می‌کند. آنچه را پدران، در رابطه با فرزندانشان باید بیاموزند، مادران به طور طبیعی دارا هستند. (بازیس و جیگلز، ۱۳۷۹، ص ۳۵)

جنس مذکر عصبانیت خود را اغلب به صورت خشونت‌های فیزیکی اعمال می‌کند و به رقابت میل بیشتری دارد. اما زنان عصبانیت خود را بیشتر به شکل غیرمستقیم، یعنی مقاومت منفی که گاه به شکل قهر، کینه توزی، سکوت یا شایعه پراکنی است، ظاهر می‌سازند. (کوهن، ۱۳۸۴، ص ۷۴)

عوامل مؤثر در تقویت تفاوت های بین زن و مرد

علاوه بر تغییراتی که از لحاظ ساختار فیزیولوژیکی و روانی بین زن و مرد وجود دارد، شیوه نگرش و نحوه تربیت نیز از همان روزهای اولیه زندگی برای نوزاد دختر و پسر متفاوت است. جنسیت فرد برحسب مذکر یا مؤنث بودن از اهمیت زیادی برخوردار است. اولین پرسش پس از متولد شدن نوزاد درباره دختر یا پسر بودن اوست. جنسیت فرزند برای بسیاری از والدین مهم است. بررسی بسیار گسترده‌ای که توسط پیترسون و دیگران صورت گرفت نشان داده ۹۰ درصد مردان و ۹۲ درصد زنان آرزو داشتند نخستین فرزندشان پسر باشد.

رفتار والدین در مورد فرزندان دختر و پسر متفاوت است. حتی نحوه بغل کردن نوزاد نیز فرق می‌کند. پدران اکثراً نوزاد دختر را با احتیاط بیشتری بغل می‌نمایند و هنگام بازی با نوزاد پسر، وی را بیشتر بالا و پایین می‌اندازند. افزون بر آن در انتخاب رنگ و نوع لباس و تزئین اتاق خواب نوزاد تفاوت‌هایی قایل می‌شوند. معمولاً برای دختران بیشتر از رنگ صورتی و قرمز و لیمویی و برای پسران بیشتر از رنگ آبی و یا رنگ‌های تیره تر استفاده می‌کنند.

در انتخاب اسباب بازی نیز برای آنها تفاوت قایلند. برای دختر بچه عموماً عروسک و وسایل خانه بازی گرفته می‌شود و برای پسران خرید اسباب بازی‌هایی همچون ماشین و تفنگ رایج است. کمتر کسی برای هدیه تولد پسر بچه‌ای عروسک تهیه می‌کند.

زمانی که زن‌ها می‌خواهند در بیرون از خانه کار کنند بسیاری از مردها مانع می‌شوند و اگر هم با شاغل بودن زن موافقت کنند، شرایطی دارند و با هر کاری و در هر حالی موافقت نمی‌کنند. حتی در جوامعی که ظاهراً زن‌ها از نظر اقتصادی و اجتماعی برابری کامل با مردها دارند باز هم تصمیمات عمده سیاسی، علمی، اجتماعی و هنری توسط مردها گرفته می‌شود. بدیهی است که همه این عوامل موجب هرچه بارزتر شدن تفاوت‌های بین دو جنس می‌شوند.

«کاتز» هم چنین معتقد است اسباب‌بازی‌های دخترانه مانند عروسک به دختران اجازه نمی‌دهند که مهارت‌های مکانیکی را به خوبی پسران که معمولاً با کامیون‌ها و بلوک‌ها بازی می‌کنند تمرین کنند و دخترها به خوبی پسرها در مدارس به خاطر تجسم فضایی و مهارت‌های ریاضی پاداش نمی‌گیرند. «ایورباخ»، روان‌شناس کودک از موزه اسباب‌بازی بین‌المللی سان فرانسیسکو معتقد است اگر دختر چهار ساله ای دوست دارد با عروسک بازی کند و به او لباس بپوشاند این بدان معنا نیست که او در آینده نمی‌تواند یک مهندس یا یک حقوقدان بشود. در بازی کودکان آن چه اهمیت دارد اینست که اسباب‌بازی‌های متنوعی در دسترس آنها قرار گیرد. (همان منبع، ۱۳۸۸، ص ۳۰)

همان‌طور که در مباحث قبل ذکر شد، تفاوت‌های جنسی زن و مرد در سایه تفاوت‌های رفتاری اطرافیان تکمیل می‌شود. مثلاً دیدیم که مرد قوی‌تر، اما در مقابل آسیب‌پذیرتر از زن است؛ استقلال و اتکاء به نفس بیشتری دارد، حادثه‌جوتر، پرخاشگرتر، جاه‌طلب‌تر و کنجکاوتر از زن است. استعداد مکانیکی و تجسم فضایی او بهتر است و اهل سیاست است. زن نیز استعدادهایی دارد که ارتباط او را با دیگران تسهیل می‌کند. زن از نظر بدنی و روانی زودتر از مرد بالغ می‌شود و مهارت‌های کلامی و مخصوصاً سیالی کلامی در او بیشتر و بهتر است. به مراقبت و توجه از دیگران تمایل نشان می‌دهد، زود جوش‌تر و سازگارتر از مرد است و دنیا را با دید اخلاقی و زیبایی‌شناسی می‌بیند. (همان منبع، ۱۳۸۸، ص ۳۱)

زیربنای زیستی فوق‌از همان لحظه تولد تحت تأثیر بسیاری از عوامل اجتماعی و فرهنگی قرار می‌گیرد. مثلاً از همان اوان کودکی دخترها را به تقلید از الگوهای مادران و پسرها را به تقلید از الگوهای پدران وادار و تشویق می‌کنند. اگر دختر بچه‌ای رفتار مادرش را تقلید کند تشویق می‌شود و اثر این تشویق تقویت می‌شود و به تکرار آن رفتار می‌پردازد، اما اگر رفتار مردانه را تقلید کند نه تنها تشویق نمی‌شود بلکه از انجام آن منع می‌گردد. دنیای امروز در دست مردهاست، حتی زمانی که زن‌ها می‌خواهند در بیرون از خانه کار کنند بسیاری از مردها مانع می‌شوند و اگر هم با شاغل بودن زن موافقت کنند، شرایطی دارند و با هر کاری و در هر حالی موافقت نمی‌کنند. حتی در جوامعی که ظاهراً زن‌ها از نظر اقتصادی و اجتماعی برابری کامل با مردها دارند باز هم تصمیمات عمده سیاسی، علمی، اجتماعی و هنری توسط مردها گرفته می‌شود. بدیهی است که همه این عوامل موجب هرچه بارزتر شدن تفاوت‌های بین دو جنس می‌شود. (همان منبع، ۱۳۸۸، ص ۳۲)

یکی دیگر از عوامل مؤثر در تفاوت‌های بین زن و مرد، تلویزیون است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که کودکان کمتر از ۵ سال به طور متوسط، ۲۵ ساعت در هفته را به تماشای تلویزیون می‌گذرانند. به این ترتیب تا زمانی که دوره دبیرستان را به پایان برسانند، حدود ۱۵ هزار ساعت از وقت خود را به تماشای برنامه‌های تلویزیون صرف کرده‌اند. براساس تحلیل‌های سرین برنامه‌های تلویزیون به سه طریق، الگوهای قالبی زن و مرد را به کودکان و نوجوانان آموزش می‌دهد:

۱- مردها بیش از زنان، در برنامه‌ها نشان داده می‌شوند. این رقم را تحلیل‌گران حدود سه مرد در برابر یک زن گزارش کرده‌اند.

۲- مردان و زنان در فعالیت‌های مختلفی اشتغال دارند، بدین معنا که مردان بیشتر به کارهای علمی، صنعتی و فعالیت‌های جسورانه و زنان به کار در خانه (نظافت، اطو کشیدن، آشپزی) مشغولند. هر چند اداره کردن محیط خانه خود کار با ارزشی است ولی همه توان زن نمی‌تواند به آن محدود باشد. افزون بر این، زنان بیش از مردان ناراحتی‌ها و احساس‌های منفی را بروز می‌دهند، مردان مسایل را بهتر حل می‌کنند و زنان در حل مسایل به یاری دیگران نیاز دارند.

۳- در برنامه‌ها به رفتار مردانه بیش از رفتار زنانه، ارزش و پاداش تعلق می‌گیرد. فراوانی پاداش مردان، نسبت به زنان دو بر یک و فراوانی تنبیه مردان نسبت به زنان نیز سه بر یک است. در نتیجه اعتنا به مردان در برنامه‌ها، بیشتر بوده و زنان

بیشتر مورد بی توجهی اند. اگر کودکان نقش های قالبی جنسیتی را از تلویزیون می آموزند، پس آنان که ساعات بیشتری به تماشای تلویزیون می پردازند بیش از بقیه، نقش های قالبی را که تلویزیون ارایه کرده است، می پذیرند و اعمال می کنند. (البته لازم به ذکر است در کشور ما ممکن است تلویزیون دقیقاً نقش های فوق را در رابطه با نقش زن و مرد القاء نکند و تأثیر آن به گونه ای دیگر باشد). (همان منبع، ۱۳۸۸، ص ۳۵)

زبان و به کارگیری متفاوت آن میان زنان و مردان

زبان شکل دهنده درک ما از جهان خارج است. نظام های فکری ما تحت تأثیر زبان اجتماع ما بوده، به طوری که زبان حصول در جامعه اندیشه ما را در مورد واقعیت شکل می دهد و اندیشه و قدرت حاصل شده از زبان، در آفرینش زبانی تأثیر خواهند گذاشت. (قنبری، ۱۳۸۵، ص ۳۴)

در بحث ارتباط میان زنان و مردان، دבורا تانن زبان شناس می گوید «کلمات متفاوت، دنیای متفاوت» اهداف ارتباط و قوانین آن بین زنان متفاوت از اهداف و قوانین ارتباط میان مردان است. کرامارائه نتیجه می گیرد: مفید خواهد بود اگر حداقل به گونه ای مشروط بگوییم که مردان و زنان، دو گروه زبانی متفاوت را تشکیل می دهند.

زنان و مردان در ارتباطات همواره از زبان به انجای گوناگون بهره می گیرند و همین تفاوت در بهره گیری متفاوت، زبان آنها از یکدیگر متمایز می سازد. دوستی و ارتباط در بین زنان بیشتر براساس کلام صورت می گیرد. زنان یاد می گیرند که حامی دوست خود باشند. زنان در حین صحبت، حقوق دیگران مثل رعایت نوبت صحبت، اجازه صحبت دادن به دیگران و قبول محتوای گفتاری دیگران را رعایت می کنند. مضمون صحبت های آنان سرشار از همکاری و تعاون است، آنها با تبادل اطلاعات و اسرار می توانند روابط نزدیک خود را با دیگران حفظ کنند. روابط بین زنان براساس رئیس و مرئوس نیست چون پذیرفتن نقش ریاست باعث می شود تا روابط برابری بین آنها مختل شود.

زنان یاد می گیرند که چگونه بدون آنکه نقش ریاست داشته باشند از عهده اداره کارها برآیند. به هنگام منازعات عادی، خواست ها و اعتراضات خود را از طرف جمع مطرح می کنند و به آنها جنبه شخصی و فردی نمی دهند. (ای پورتر و ریچارد واستفانی، ۱۳۷۹، ص ۱۰۳)

روش

در این پژوهش، روش تحقیق پیمایشی است. برای بررسی توزیع ویژگی های یک جامعه آماری روش تحقیق پیمایشی به کار می رود. در مورد چگونگی ماهیت شرایط رابطه میان رویدادها و چگونگی وضعیت موجود مورد استفاده قرار می گیرد. جهت گردآوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شده که شامل ۴۸ سوال اصلی برای آزمون فرضیه ها و ۴ سوال برای شناساندن ویژگی های پاسخگویان بوده است. این سؤالات طوری طراحی شد که توانایی سنجش متغیرهای تحقیق را داشته باشد. در این تحقیق برای تنظیم سؤالات پرسشنامه از طیف لیکرت استفاده شد، اما برای جلوگیری از پاسخ های خنثی، گزینه های (متوسط و بی نظر) از میان گزینه ها حذف و سؤالات به صورت چهار گزینه ای طراحی شد. جامعه آماری این تحقیق شامل مردم شهر تهران است که براساس قلمرو تحقیق ۷۷۰۵۰۳۶ نفر بودند. روش نمونه گیری در این تحقیق خوشه ای چند مرحله ای است. از بین کل افراد براساس فرمول کوکران جامعه نمونه ما ۳۸۴ نفر به دست آمد. شهر تهران را به پنج منطقه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم کرده که از میان این مناطق به صورت تصادفی نمونه خود را انتخاب کردیم. برای بررسی نتایج حاصل از پرسشنامه و تجزیه و تحلیل داده ها با توجه به ماهیت آنها روش های مختلفی وجود دارد که محقق باید به کاربرد و سنخیت آن ها توجه کند تا در نهایت بتواند استنتاج ها و نتیجه گیری های معتبر و دقیقی را به دست آورد. در این تحقیق تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفته است. فرضیه های تحقیق نیز با

استفاده از آزمون های آماری خی دو، T و آنوای دو طرفه آزموده شد که در این زمینه از نرم افزار spss استفاده و اطلاعات در قالب جداول یک بعدی، دو بعدی و نمودار توسط محقق تفسیر شد.

یافته ها

توزیع فراوانی مردان بر حسب وظیفه گرا بودن

درصد	درصد	فراوانی	
۴۳/۲	۴۳/۲	۸۳	کاملاً موافقم
۹۱/۷	۴۸/۴	۹۳	موافقم
۹۹/۰	۷/۳	۱۴	مخالفم
۱۰۰/۰	۱/۰	۲	کاملاً مخالفم
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

توزیع فراوانی زنان بر حسب وظیفه گرا بودن

درصد	درصد	فراوانی	
۵۱/۶	۵۱/۶	۹۹	کاملاً موافقم
۹۵/۸	۴۴/۳	۸۵	موافقم
۱۰۰/۰	۴/۲	۸	مخالفم
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

یافته ها در جدول های بالا نشان می دهد که ۹۱/۶ درصد از مردان موافق و کاملاً موافق و ۹۵/۹ درصد از زنان موافق و کاملاً موافق این موضوع بوده و بسیار وظیفه گرا هستند. می توان چنین نتیجه گرفت که زنان وظیفه گراتر از مردان هستند.

توزیع فراوانی مردان بر حسب رک گو بودن

درصد	درصد	فراوانی	
۲۹/۳	۲۹/۲	۵۶	کاملاً موافقم
۶۹/۱	۳۹/۶	۷۶	موافقم
۹۸/۴	۲۹/۲	۵۶	مخالفم
۱۰۰/۰	۱/۶	۳	کاملاً مخالفم
	۹۹/۵	۱۹۱	جمع
	۰/۵	۱	بدون پاسخ
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

توزیع فراوانی زنان بر حسب رک گو بودن

درصد	درصد	فراوانی	
۱۱/۵	۱۱/۵	۲۲	کاملاً موافقم
۴۶/۴	۳۴/۹	۶۷	موافقم

۸۹/۱	۴۲/۷	۸۲	مخالفم
۱۰۰/۰	۱۰/۹	۲۱	کاملاً مخالفم
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

یافته ها در جدول های بالا نشان می دهد که ۶۸/۸ درصد از مردان موافق و کاملاً موافق و ۵۳/۶ درصد از زنان مخالف و کاملاً مخالف این موضوع بوده و بسیار رک گو هستند. می توان چنین نتیجه گرفت که مردان بسیار رک گو تر از زنان هستند.

توزیع فراوانی مردان بر حسب ترجیح دادن به سکوت

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۳۲/۵	۳۲/۳	۶۲	کاملاً موافقم
۷۳/۳	۴۰/۶	۷۸	موافقم
۹۴/۲	۲۰/۸	۴۰	مخالفم
۱۰۰/۰	۵/۷	۱۱	کاملاً مخالفم
	۹۹/۵	۱۹۱	جمع
	۰/۵	۱	بدون پاسخ
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

توزیع فراوانی زنان بر حسب ترجیح دادن به سکوت

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۳۰/۹	۳۰/۷	۵۹	کاملاً موافقم
۶۸/۱	۳۷/۰	۷۱	موافقم
۹۴/۲	۲۶/۰	۵۰	مخالفم
۱۰۰/۰	۵/۷	۱۱	کاملاً مخالفم
	۹۹/۵	۱۹۱	جمع
	۰/۵	۱	بدون پاسخ
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

در جدول های بالا، ۷۲/۹ درصد از مردان و ۶۷/۷ از زنان موافق و کاملاً موافق این مطلب هستند که در بیشتر مواقع سکوت را ترجیح می دهند. اطلاعات بدست آمده نشان می دهد که مردان در بیشتر مواقع بیشتر از زنان سکوت را ترجیح می دهند.

توزیع فراوانی مردان بر حسب محتاطانه عمل کردن در روابط با دیگران

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۲۳/۰	۲۲/۹	۴۴	کاملاً موافقم
۷۳/۳	۵۰/۰	۹۶	موافقم
۹۵/۳	۲۱/۹	۴۲	مخالفم
۱۰۰/۰	۴/۷	۹	کاملاً مخالفم
	۹۹/۵	۱۹۱	جمع
	۰/۵	۱	بدون پاسخ

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۲۳/۰	۲۲/۹	۴۴	کاملاً موافقم
۷۳/۳	۵۰/۰	۹۶	موافقم
۹۵/۳	۲۱/۹	۴۲	مخالقم
۱۰۰/۰	۴/۷	۹	کاملاً مخالفم
	۹۹/۵	۱۹۱	جمع
	۰/۵	۱	بدون پاسخ
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

توزیع فراوانی زنان بر حسب محتاطانه عمل کردن آنها در روابط با دیگران

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۲۶/۶	۲۶/۰	۵۰	کاملاً موافقم
۸۰/۹	۵۳/۱	۱۰۲	موافقم
۹۸/۹	۱۷/۷	۳۴	مخالقم
۱۰۰/۰	۱/۰	۲	کاملاً مخالفم
	۹۷/۹	۱۸۸	جمع
	۲/۱	۴	بدون پاسخ
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

با توجه به جدول های بالا می توان گفت که ۷۲/۹ درصد از مردان و ۷۹/۱ درصد از زنان موافق و کاملاً موافق این مطلب هستند که در روابط خود با دیگران بسیار محتاطانه عمل می کنند. نتیجه این که زنان بیشتر از مردان در روابط خود با دیگران بسیار محتاطانه عمل می کنند.

توزیع فراوانی مردان بر حسب کنجکاو بودن

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۳۷/۲	۳۷/۰	۷۱	کاملاً موافقم
۷۷/۰	۳۹/۶	۷۶	موافقم
۹۸/۴	۲۱/۴	۴۱	مخالفم
۱۰۰/۰	۱/۶	۳	کاملاً مخالفم
	۹۹/۵	۱۹۱	جمع
	۰/۵	۱	بدون پاسخ
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

توزیع فراوانی زنان بر حسب کنجکاو بودن

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۲۶/۳	۲۶/۰	۵۰	کاملاً موافقم
۷۱/۶	۴۴/۸	۸۶	موافقم
۹۶/۸	۲۵/۰	۴۸	مخالفم
۱۰۰/۰	۳/۱	۶	کاملاً مخالفم
	۹۹/۰	۱۹۰	جمع
	۱/۰	۲	بدون پاسخ
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

یافته‌ها در جدول‌های بالا نشان می‌دهد که ۷۶/۶ درصد از مردان و ۷۰/۸ درصد از زنان اظهار کرده‌اند بسیار کنجکاو هستند. می‌توان چنین نتیجه گرفت که مردان بسیار کنجکاوتر از زنان هستند.

توزیع فراوانی مردان بر حسب داشتن حالات روحی لطیف

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۲۷/۷	۲۷/۶	۵۳	کاملاً موافقم
۷۷/۰	۴۹/۰	۹۴	موافقم
۹۴/۲	۱۷/۲	۳۳	مخالفم
۱۰۰/۰	۵/۷	۱۱	کاملاً مخالفم
	۹۹/۵	۱۹۱	جمع
	۰/۵	۱	بدون پاسخ
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

توزیع فراوانی زنان بر حسب داشتن حالات روحی لطیف

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۴۰/۰	۳۹/۶	۸۶	کاملاً موافقم
۸۸/۴	۴۷/۹	۹۲	موافقم
۹۷/۴	۸/۹	۱۷	مخالفم
۱۰۰/۰	۲/۶	۵	کاملاً مخالفم
	۹۹/۰	۱۹۰	جمع
	۱/۰	۲	بدون پاسخ
	۱۰۰/۰	۱۹۲	جمع

از جدول های بالا چنین استنباط می شود که ۷۶/۶ درصد از مردان و ۸۷/۵ درصد از زنان اظهار کرده اند که حالات روحی لطیفی دارند. اطلاعات به دست آمده نشان می دهد که زنان حالات روحی لطیف تری نسبت به مردان دارند.

توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تأثیر خودشناسی در روابط میان فردی زنان و مردان

فراوانی	درصد	درصد تجمعی	
۳۲۸	۸۵/۴	۸۷/۷	بله
۴۶	۱۲	۱۰۰	خیر
۳۷۴	۹۷/۴		جمع
۱۰	۲/۶		بدون پاسخ
۳۸۴	۱۰۰		جمع

جدول فوق نشان می دهد که ۳۲۸ نفر معادل ۸۵/۴ درصد از پاسخگویان اعتقاد دارند که خودشناسی تأثیری در روابط میان فردی زنان و مردان دارد. و ۴۶ نفر معادل ۱۲ درصد از افراد، خلاف این نظر را داشتند. و ۱۰ نفر نیز به این سوال پاسخ نداده اند. در نتیجه می توان گفت خودشناسی در روابط میان فردی زنان و مردان تأثیر دارد.

آزمون فرضیه ها

فرضیه اول: به نظر می رسد بین تحصیلات و نحوه برقراری ارتباط افراد رابطه معناداری وجود دارد.

توزیع فراوانی دو بعدی رابطه بین تحصیلات و نحوه برقراری ارتباط افراد

جمع	تحصیلات				نحوه برقراری ارتباط	
	کارشناسی ارشد و بالاتر	کارشناسی	فوق دیپلم	دیپلم	تعداد	درصد
۱۵۱	۱۶	۵۳	۲۰	۶۲	تعداد	کاملاً موافقم
٪۱۰۰/۰	٪۱۰/۶	٪۳۵/۱	٪۱۳/۲	٪۴۱/۱	درصد	
۱۹۷	۲۱	۷۷	۲۸	۷۱	تعداد	موافقم
٪۱۰۰/۰	٪۱۰/۷	٪۳۹/۱	٪۱۴/۲	٪۳۶/۰	درصد	
۱۷	۰	۹	۳	۵	تعداد	مخالفم
٪۱۰۰/۰	٪۰/۰	٪۵۲/۹	٪۱۷/۶	٪۲۹/۴	درصد	
۳۶۵	۳۷	۱۳۹	۵۱	۱۳۸	تعداد	جمع
٪۱۰۰/۰	٪۱۰/۱	٪۳۸/۱	٪۱۴/۰	٪۳۷/۸	درصد	

نتایج آزمون خی دو جهت بررسی رابطه بین تحصیلات و نحوه برقراری ارتباط

آزمون	مقدار	درجه آزادی	سطح معناداری
خی دو	۴/۳۳۰	۶	۰/۶۳۲

میزان آماره خی دو برابر ۴/۳۳۰ و درجه آزادی آن برابر ۶ با سطح معناداری ۰/۶۳۲ است. چون میزان سطح معناداری از ۰,۰۵ بیشتر است لذا فرضیه اول تأیید نمی شود. بنابراین بین تحصیلات و نحوه برقراری ارتباط رابطه معناداری وجود ندارد.

فرضیه دوم: به نظر می رسد بین جنسیت و نحوه برقراری ارتباط افراد رابطه معناداری وجود دارد.

توزیع فراوانی دو بعدی رابطه بین جنسیت و نحوه برقراری ارتباط افراد

برقراری ارتباط	جنسیت	جمع
----------------	-------	-----

	زن	مرد		
۱۵۵	۹۰	۶۵	تعداد	کاملاً موافقم
%۱۰۰/۰	%۵۸/۱	%۴۱/۹	درصد	
۱۹۹	۸۶	۱۱۳	تعداد	موافقم
%۱۰۰/۰	%۴۳/۲	%۵۶/۸	درصد	
۱۷	۹	۸	تعداد	مخالقم
%۱۰۰/۰	%۵۲/۹	%۴۷/۱	درصد	
۳۷۱	۱۸۵	۱۸۶	تعداد	جمع
%۱۰۰/۰	%۴۹/۹	%۵۰/۱	درصد	

Archive of SID

نتایج آزمون خی دو برای بررسی رابطه بین جنسیت و نحوه برقراری ارتباط افراد

آزمون	مقدار	درجه آزادی	سطح معناداری	ضریب همبستگی کرامر
خی دو	۷/۷۵۲	۲	۰/۰۲۱	۰/۱۴۵

میزان آماره خی دو برابر ۷/۷۵۲ و درجه آزادی آن برابر ۲ با سطح معناداری ۰/۰۲۱ است. چون میزان سطح معناداری از ۰,۰۵ کمتر است لذا فرضیه دوم با ۹۵٪ اطمینان و ۵٪ خطا تأیید می شود. بنابراین بین جنسیت و نحوه برقراری ارتباط رابطه معناداری وجود دارد. همچنین میزان ضریب همبستگی کرامر این دو متغیر برابر ۰/۱۴۵ است. این میزان ضریب همبستگی بیان کننده ارتباط ضعیف بین دو متغیر جنسیت و نحوه برقراری ارتباط است. با توجه به جدول دو بعدی بالا، مردان در برقرار کردن ارتباط از زنان بهتر عمل می کنند.

فرضیه سوم: به نظر می رسد فاش کردن اطلاعات شخصی در زنان و مردان متفاوت است.

جدول توصیفی مقایسه میانگین فاش کردن اطلاعات شخصی در زن و مرد

جنسیت	تعداد	میانگین	واریانس	انحراف معیار
مرد	۱۹۱	۲/۹۰	۰/۸۹۲	۰/۲۶۵
زن	۱۹۱	۲/۹۶	۰/۸۷۰	۰/۰۶۳

جدول بالا نشان می دهد میانگین فاش کردن اطلاعات در مردان ۲.۹۰ و در زنان ۲.۹۶ است.

نتایج آزمون T جهت بررسی مقایسه فاش کردن اطلاعات شخصی در زنان و مردان

T محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معناداری
-۰/۶۳۹	۳۸۰	۰/۵۲۳

میزان T برابر -۰/۶۳۹ و درجه آزادی آن برابر ۳۸۰ با سطح معناداری ۰/۵۲۳ است. چون میزان سطح معناداری از ۰,۰۵ بیشتر است لذا بین فاش کردن اطلاعات شخصی در زنان و مردان تفاوت وجود ندارد و فرضیه سوم رد می شود.
فرضیه چهارم: به نظر می رسد میزان سوال کردن در زنان و مردان متفاوت است.

جدول توصیفی مقایسه میانگین میزان سوال کردن در زن و مرد

جنسیت	تعداد	میانگین	واریانس	انحراف معیار
مرد	۱۹۱	۱/۸۷	۰/۷۹۸	۰/۰۵۸
زن	۱۹۰	۲/۰۵	۰/۸۰۲	۰/۰۵۸

جدول بالا نشان می دهد میانگین سوال کردن در مردان ۱/۸۷ و در زنان ۲/۰۵ است.

نتایج آزمون T جهت بررسی مقایسه میزان سوال کردن در زنان و مردان

T محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معناداری
-۲/۱۷۵	۳۷۹	۰/۰۳۰

میزان T برابر -۲/۱۷۵ و درجه آزادی آن برابر ۳۷۹ با سطح معناداری ۰/۰۳۰ است. چون میزان سطح معناداری از ۰,۰۵ کمتر است لذا بین میزان سوال کردن در زنان و مردان تفاوت وجود دارد و فرضیه چهارم اثبات می شود. با توجه به نتایج مردان بیشتر از

زنان سوال می کنند.

فرضیه پنجم: به نظر می رسد مردان در ارتباطات خود صریح تر از زنان هستند.

جدول توصیفی مقایسه میانگین میزان سوال کردن در زن و مرد

جنسیت	تعداد	میانگین	واریانس	انحراف معیار
مرد	۱۸۹	۲/۱۷۴۶	۰/۶۱۵۵۷	۰/۰۴۴۷۸
زن	۱۹۰	۲/۳۷۸۹	۰/۶۵۳۵۰	۰/۰۴۷۴۱

جدول بالا نشان می دهد میانگین صریح بودن در مردان ۲/۱۷۴۶ و در زنان ۲/۳۷۸۹ است.

نتایج آزمون T جهت بررسی مقایسه صریح تر بودن مردان از زنان در ارتباطات

T محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معناداری
-۳/۱۳۳	۳۷۷	۰/۰۰۲

میزان T برابر ۳/۱۳۳- و درجه آزادی آن برابر ۳۷۷ با سطح معناداری ۰/۰۰۲ است. چون میزان سطح معناداری از ۰/۰۱ کمتر است لذا فرضیه پنجم با ۹۹ درصد اطمینان و یک درصد خطا تأیید می شود. در نتیجه می توان گفت مردان در ارتباطات خود صریح تر از زنان هستند.

فرضیه ششم: به نظر می رسد خودشناسی بر نحوه برقراری ارتباط زنان و مردان تأثیر دارد.

تعداد		
۱۶۰	کاملاً موافقم	خود شناختی
۱۸۷	موافقم	
۱۷	مخالقم	
۴	کاملاً مخالفم	
۱۸۵	مرد	جنسیت
۱۸۳	زن	

نتایج تحلیل دو متغیری واریانس در خصوص خودشناسی بر نحوه برقراری ارتباط زنان و مردان

سطح معنی داری	آماره F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	
۰/۰۰۲	۵/۰۱۵	۱/۵۷۵	۳	۴/۷۲۴	خودشناسی
۰/۵۳۵	۰/۳۸۶	۰/۱۲۱	۱	۰/۱۲۱	جنسیت
۴۹۰	۰/۸۰۹	۰/۲۵۴	۳	۰/۷۶۲	خودشناسی* جنسیت

براساس جدول بالا، خودشناسی با سطح معناداری ۰/۰۰۲ است. به دلیل اینکه سطح معناداری از ۰/۰۱ کمتر است در نتیجه خودشناسی اثر معنی داری در نحوه برقراری ارتباط دارد. در حالی که جنسیت با سطح معناداری ۰/۵۳۵ است. به دلیل اینکه سطح معناداری از ۰/۰۵ بیشتر است جنسیت تأثیر معنی داری در نحوه برقراری ارتباط ندارد. از طرف دیگر اثر خودشناسی بر جنس از

طریق اثر متقابل مورد ارزیابی قرار گرفته است که چنین اثری نیز معنی دار نیست.

بحث

بررسی ها نشان داد که مردان نسبت به زنان رقابت پذیری، حس دستوردهی، حمایت زبانی و رودربایستی زیادتری در برقراری ارتباط دارند. مردان رک گوتر هستند و حالات روانی خود را صریح تر بیان می کنند. آنها در ارتباط با دیگران خود محورتر از زنان هستند و در بیشتر مواقع سکوت را ترجیح می دهند. همچنین مردان در برابر تغییرات مقاوم ترند، شناختشان از خود بسیار کم است و دیدشان به مسائل سطحی تر از زنان است، اما بسیار کنجکاو تر از آنها هستند. مردان خود را کمتر درگیر مسائل می کنند و خواسته های خود را بدون حاشیه مطرح می سازند و یا برای ارتباط مقدمه چینی نمی کنند. همچنین اعتماد به نفس مردان بیشتر از زنان است. در مقابل زنان نسبت به مردان اجتماعی ترند، استقلال طلبی زیادی دارند و در برقراری ارتباط بسیار صمیمی هستند. زنان وظیفه گراتر از مردان هستند و اعتقادات بر روی برقراری روابط آنها تأثیر زیادی دارد. زنان در پرسیدن سوال از سوالات کوتاه استفاده می کنند. همچنین زنان رازدارتر از مردان هستند و عمقی به مسائل می نگرند. آنها در روابط خود با دیگران بسیار محتاطانه عمل می کنند. زنان اهل تفکرند و ثبات شخصیت زیادی دارند و همچنین زنان حالات روحی لطیف تری دارند. با این تفاسیری که ارائه شد می توان به تفاوت های ارتباطی زنان و مردان در روابط میان فردی آنها پی برد.

از محدودیت های مرتبط با تحقیق حاضر می توان به کمبود منابع مناسب در این زمینه و عدم پاسخگویی افراد به سوالات پرسشنامه نام برد.

به دلیل پر اهمیت بودن موضوع پیشنهادهای زیر می تواند راه حل را برای تحقیق های آتی هموار سازد.

- شناخت بیشتر تفاوت ارتباطی بین زنان و مردان برای از میان برداشتن مشکلات عدیده پیش روی آنها و همکاری صدا و سیما با تهیه برنامه های لازم به منظور ایجاد افق جدیدی برای زوج های جوان
- فعالیت مراکز مشاوره ای با کمک سایر ارگان های مرتبط مانند سازمان ملی جوانان برای آموزش از طریق انتشار بروشورها و کاتالوگ ها به منظور افزایش آگاهی افراد
- بررسی تأثیر تفاوت های ارتباطی زنان و مردان بر میزان طلاق
- بررسی تأثیر تفاوت های ارتباطی زنان و مردان بر میزان بازدهی شغلی آنها در محیط کار

منابع

- آلن و باربارا، پیس. (۱۳۸۴)، آنچه زنان و مردان نمی‌دانند، ترجمه زهرا افتخاری، تهران، نسل نو اندیش.
- برکو، ولوین. (۱۳۷۸)، مدیریت ارتباطات، ترجمه، چاپ سوم، تهران، انتشارات.
- خالقی ثمرین - عادل، شیخ پور - محمود. (۱۳۸۷). شیوه‌های ارتباط مؤثر، چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی تندیس علم.
- روژه، پیره. (۱۳۷۰)، روان شناسی اختلافی زن و مرد، ترجمه حسین سروری، چاپ دوم، تهران، انتشارات جانزاده.
- رئیس، زهره. (۱۳۸۸)، مقدمه ای بر روانشناسی ازدواج، چاپ اول، تهران، انتشارات مانا.
- رحمتی، محمدصادق. (۱۳۷۱)، روانشناسی اجتماعی معاصر، چاپ اول، تهران، سینا.
- ساموورا - لاری، ریچارد - ای پورتر، استفانی - لیزا. (۱۳۷۹)، ارتباط بین فرهنگ ها، ترجمه غلامرضا کیانی و اکبر میرحسینی، اصفهان، انتشارات باز.
- فرهنگی، علی اکبر. (۱۳۷۴)، ارتباطات انسانی، چاپ دوم، جلد اول، تهران، رسا.
- کالات جیمز. (۱۳۸۸)، روان شناسی فیزیولوژیک، ترجمه اسماعیل بیابان گرد، چاپ اول، تهران، انتشارات دانشگاه شاهد.
- کوهن، سیمون، بارون. (۱۳۸۴)، زن چیست؟ مرد چیست؟ تفاوت‌های اساسی زن و مرد، ترجمه گیسو ناصری، چاپ اول، تهران، پل.
- گری، جان. (۱۳۸۵)، مردان مریخی و زنان ونوسی، ترجمه مهدی قراچه داغی، چاپ ۳۵، تهران، آسیم.
- گنجی، حمزه. (۱۳۸۹)، روانشناسی تفاوت‌های فردی، چاپ دوم، تهران، بعثت.
- گرنت، تونی. (۱۳۸۱)، زن بودن، ترجمه فروزان گنجی زاده، چاپ اول تهران، ورجاوند.
- لطف آبادی، حسین. (۱۳۸۵)، روانشناسی رشد، ج تهران، نشر ساوالان.
- بازیس - میخائیل اس، ریچارد - جی گلز. (۱۳۷۹)، «تبعیض جنسی»، ترجمه فریبا شایگان، ش ۱۰، پیام.
- بگلی، شارون. (۱۳۷۴)، چرا مردان و زنان متفاوت فکر می‌کنند، ترجمه مرسلده سمیعی، جامعه سالم.
- قنبری، محمد. (۱۳۸۵)، زبان شناسی و جنسیت، قابل دسترسی در مجله اینترنتی فصل نو.
- چرایی برقراری ارتباط (۱۳۸۸) بر گرفته از سایت:
- <http://www.tebyan-zn.ir/news-papers/society/social-communication/363/11/8/2010.htm>

Study of Effective Elements on Communicative Differences in Men and Women Interpersonal Relations

Dr Nasim Majidi Ghahroodi (Ph.D)*
Zohreh Soltanmohammadi (M.A)**

Abstract

This study focuses on the factors that affecting the communicative differences between men and women in Tehran in Their interpersonal relations.

The study research methods was survey and measurements tools was a questionnaire After filling questionnaires, descriptive table and inferential tables via SPSS software was obtained and analyzed. The study included statistical community of people of Tehran. According to statistics the population was 7705036 people. Survey said that 75% of our daily times spend in contact with others. That's why everyone's quality of life depends on the quality of communication he has with others. Undoubtedly the relationship between the two sides who exchange messages has differences. Perceptual and speech differences are obvious more than before between men and women and these differences make great changes their relationship. . One can say the differences between individual processes disrupt and related parties leaves in lots of problem bewildered. And the question is why are men and women communicate differently? The review showed that that the competitiveness , feel and support language of women was less than men 's feeling in make a communication.

They are more frank and they say about their mode more explicit. They associated with self-centered than others are women in make a communication with others and most of the time they prefer to be silent and also resistant against changes. Themselves recognition is in a very low level and their view, but very curious than others. Men made them less involve in problems and say their wishes without margins and made no introduce for a communication. The self confident of men is more than women and in contrast women are more social than men and have a lot of independence-seeking instead and are more friendly in communication. Women are more duty oriented than men and their beliefs has a strong effect on their relationship. Women asking question in the use of short question and also women are more confidant than men and deep look at issues. They are cautious about relationship with others. Women are thinking a lot and have a stabilize character. Also women have more tender mental mode.

With this interpretation can realize that the differences between men and women in relationship in their personal relationship.

Keywords: communication differences woman and man - woman and man and communication differences- interpersonal relations- interpersonal relations woman and man

---

* Assistant Professor and Faculty Member-Islamic Azad University/Tehran Central Branch / nassim_majidi2002@yahoo.com

** MA in Communication-Islamic Azad University/Tehran Central Branch / soltanmohamadiz@yahoo.com